

7. ข้อพิพาททางกฎหมาย

บมจ. อสมท ไม่มีข้อพิพาททางกฎหมายที่อาจมีผลกระทบด้านลบต่อสินทรัพย์ของบริษัทที่มีจำนวนสูงกว่าร้อยละ 5 ของส่วนของผู้ถือหุ้น ณ วันที่ 17 สิงหาคม 2547 และไม่มีข้อพิพาททางกฎหมายที่กระทบต่อการดำเนินธุรกิจของบริษัทอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่ง ณ วันที่ 17 สิงหาคม 2547 นี้ บมจ. อสมท มีข้อพิพาททางกฎหมายที่เกิดจากการประกอบธุรกิจโดยปกติของบริษัท โดยบริษัทเป็นจำเลยเพียงแค่ 2 คดี ได้แก่ คดีที่บริษัท ฟิวเจอร์ ไฮเทค จำกัด เป็นโจทก์ฟ้องเรื่องผิดสัญญาซื้อขาย และคดีที่บริษัท เอรಾವัน ยูเนี่ยน จำกัด เป็นโจทก์ฟ้องเรื่องผิดสัญญาจ้าง ซึ่งทั้ง 2 คดีเป็นคดีแพ่ง โดยมีมูลค่าของคดีรวมเป็นเงินทั้งสิ้น 7.3 ล้านบาท ทั้งนี้ คดีความกับบริษัท ฟิวเจอร์ ไฮเทค จำกัด นั้น ศาลชั้นต้นได้ตัดสินยกฟ้องคดีแล้ว และขณะนี้คดีกำลังอยู่ระหว่างระยะเวลาการอุทธรณ์ ส่วนคดีความกับบริษัท เอรಾವัน ยูเนี่ยน จำกัด ยังคงอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้น

อย่างไรก็ดี บมจ. อสมท มีข้อพิพาททางกฎหมายที่มีได้เกิดจากการประกอบธุรกิจตามปกติของบริษัทจำนวน 1 คดี ซึ่งเป็นข้อพิพาทที่เป็นคดีปกครอง ซึ่งมีรายละเอียดโดยสังเขปดังต่อไปนี้

ในปี 2542 มูลนิธิเพื่อผู้บริโภคและโครงการสื่อสารสันติภาพได้ร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์เพื่อขอให้เพิกถอนมติขององค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย (สทสท) ของบริษัทในขณะนั้น) ที่อนุมัติให้ขึ้นราคาค่าบริการโทรทัศน์ระบบบอกรับเป็นสมาชิกของกลุ่มยูบิซี จากเดิมอัตราค่าบริการเดือนละ 890 บาทเป็นอัตราค่าบริการเดือนละ 1,090 บาท โดยอ้างว่าการที่บริษัทอนุมัติให้กลุ่มยูบิซีขึ้นราคาค่าบริการนั้น เป็นการกระทำที่ไม่คำนึงถึงสิทธิของผู้บริโภคที่ได้รับความคุ้มครองไว้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 40 มาตรา 57 มาตรา 58 และมาตรา 59 ทำให้เกิดสภาวะการผูกขาดกิจการและนำไปสู่การประกาศขึ้นราคาโดยไม่มีการให้ข้อมูลหรือชี้แจงรายละเอียดของการประกอบกิจการต่อผู้บริโภค

ต่อมาเรื่องร้องทุกข์นี้ได้โอนมาเป็นคดีปกครองในการพิจารณาของศาลปกครองกลาง และเมื่อวันที่ 23 กันยายน 2546 ศาลปกครองกลางได้พิจารณาพิพากษาว่าโครงการสื่อสารสันติภาพไม่มีสถานะเป็นบุคคลในทางกฎหมาย จึงไม่มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง และผู้แทนฟ้องคดีของโครงการสื่อสารสันติภาพเองก็มิได้เป็นสมาชิกโทรทัศน์ระบบบอกรับเป็นสมาชิกยูบิซี จึงมิใช่ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการกระทำของบริษัทที่จะมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้ และศาลปกครองกลางได้พิจารณาพิพากษายกฟ้องคดีนี้ โดยให้เหตุผลว่า การอนุมัติให้ขึ้นราคาค่าบริการโทรทัศน์ระบบบอกรับเป็นสมาชิกยูบิซีตามอัตราใหม่ที่กำหนดนั้น เป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว เนื่องจาก

1. บริษัทมีอำนาจตามสัญญาาร่วมดำเนินการให้บริการ โทรทัศน์ระบบบอกรับเป็นสมาชิกในการที่จะอนุมัติให้กลุ่มยูบิซีขึ้นราคาค่าบริการ โทรทัศน์ระบบบอกรับเป็นสมาชิกยูบิซีได้
2. การอนุมัติให้ขึ้นราคาค่าบริการ โทรทัศน์ระบบบอกรับเป็นสมาชิกยูบิซีของบริษัท เป็นการใช้ดุลยพินิจที่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว เนื่องจากบริษัทได้วินิจฉัยบนหลักการที่ว่า การให้บริการโทรทัศน์ระบบบอกรับเป็นสมาชิกเป็นบริการทางเลือกนอกเหนือจากการให้บริการโทรทัศน์ทั่วไป ประกอบกับการให้บริการโทรทัศน์ระบบบอกรับเป็นสมาชิกยูบิซีเป็นการดำเนินธุรกิจที่ไม่มีการสนับสนุนจากภาครัฐ ดังนั้น ในการกำหนดอัตราค่าบริการ ผู้ให้บริการโทรทัศน์ระบบบอกรับเป็นสมาชิกย่อมต้องคำนึงถึงกลไกตลาด โดยหากกำหนดอัตราค่าบริการสูงเกินไป ย่อมเป็นการเสี่ยงต่อความเสียหายในจำนวนสมาชิกที่ลดลง

3. การอนุมัติให้ขึ้นราคาค่าบริการ โทรทัศน์ระบบบอกรับเป็นสมาชิกยูบิซีไม่เป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและทำให้เกิดสภาวะการผูกขาดกิจการที่จะกระทบต่อสิทธิของมูลนิธิเพื่อผู้บริโภค เนื่องจากเอกชนโดยทั่วไปสามารถประกอบกิจการให้บริการโทรทัศน์ระบบบอกรับเป็นสมาชิกได้ โดยขออนุญาตต่อกรมประชาสัมพันธ์หรือร่วมดำเนินกิจการกับบริษัท จึงอาจถือได้ว่าเอกชนทั่วไปยังคงมีสิทธิขออนุญาตเปิดให้บริการโทรทัศน์ระบบบอกรับเป็นสมาชิกได้ โดยมีได้ถูกจำกัดการแข่งขันหรือมีการผูกขาดทางการค้าแต่อย่างใด การอนุมัติให้ขึ้นราคาค่าบริการโทรทัศน์ระบบบอกรับเป็นสมาชิกยูบิซีเป็นอำนาจของบริษัทที่สามารถกระทำได้อยู่ภายใต้กรอบของสัญญาร่วมดำเนินกิจการให้บริการโทรทัศน์ระบบบอกรับเป็นสมาชิกและมิได้ทำให้เกิดการผูกขาดในธุรกิจประเภทนี้ รวมทั้งมิได้มีผลกระทบต่อการควบคุมและกำกับดูแลการให้บริการของกลุ่มยูบิซีแต่ละประการใด บริษัทยังคงมีอำนาจควบคุมดูแลให้กลุ่มยูบิซีดำเนินกิจการเออาร์ดี เอะเปรียบผู้บริโภค และธุรกิจการให้บริการประเภทนี้ก็มีได้เป็นธุรกิจควบคุมตามพระราชบัญญัติกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาด พ.ศ. 2522 ด้วย

ต่อมา เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2546 มูลนิธิเพื่อผู้บริโภคและโครงการสื่อสันติภาพได้อุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษาศาลปกครองกลางต่อศาลปกครองสูงสุด โดยในขณะนั้นคืออยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองสูงสุด

อย่างไรก็ดี หากในอนาคต เมื่อศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษาคดีนี้ ผลของคำพิพากษาอาจเป็นได้หลายแนวทาง อาทิ ศาลปกครองสูงสุดขึ้นตามคำพิพากษาของศาลปกครองกลาง หรือกลับคำพิพากษาของศาลปกครองกลาง เป็นต้น ซึ่งหากศาลปกครองสูงสุดกลับคำพิพากษาของศาลปกครองกลางโดยพิพากษาว่า การอนุมัติให้ขึ้นราคาค่าบริการโทรทัศน์ระบบบอกรับเป็นสมาชิกยูบิซีของบริษัทเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว คำสั่งอนุมัติให้ขึ้นราคาค่าบริการก็เป็นอันถูกเพิกถอนไปโดยผลของคำพิพากษา และหากศาลปกครองสูงสุดให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันที่มีการอนุมัติขึ้นราคาแล้ว กลุ่มยูบิซีอาจได้รับผลกระทบในการที่จะต้องคืนค่าบริการที่เก็บเกินไปจากอัตราเดิมให้แก่สมาชิก และในอนาคตต้องเรียกเก็บค่าบริการในอัตราเดิม ซึ่งจะทำให้กลุ่มยูบิซีมีรายได้น้อยลง แต่ในแง่ผลกระทบต่อบริษัทแล้ว เนื่องจากการเพิกถอนคำสั่งอนุมัติให้ขึ้นราคาค่าบริการโทรทัศน์ระบบบอกรับเป็นสมาชิกยูบิซีเป็นไปโดยผลของคำพิพากษา ดังนั้น จึงไม่อาจถือได้ว่า บริษัทกระทำผิดสัญญาร่วมดำเนินกิจการ อันจะมีผลให้กลุ่มยูบิซีเรียกร้องค่าเสียหายชดเชยจากบริษัทได้ แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากรายได้ของกลุ่มยูบิซีน้อยลงโดยเหตุจากสามารถเรียกเก็บค่าบริการได้น้อยลงกว่าเดิม บริษัทก็อาจได้รับผลกระทบในแง่ของการได้รับส่วนแบ่งค่าตอบแทนสิทธิตามสัญญาร่วมดำเนินกิจการที่น้อยลงกว่าเดิมไปด้วย ซึ่งหากเป็นกรณีที่คำพิพากษาของศาลปกครองสูงสุดกำหนดให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันที่มีการอนุมัติขึ้นราคาค่าบริการ อาจทำให้บริษัทต้องส่งส่วนแบ่งรายได้ค่าตอบแทนสิทธิตามสัญญาร่วมดำเนินกิจการในส่วนที่เป็นผลมาจากการขึ้นราคาค่าบริการคืนให้แก่กลุ่มยูบิซีด้วย หากทางกลุ่มยูบิซีจำเป็นต้องมีการจ่ายเงินค่าบริการคืนให้แก่สมาชิกตามผลของคำพิพากษาดังกล่าวจริง

อนึ่ง นอกเหนือจากกรณีข้อพิพาททางกฎหมายที่เป็นคดีความในศาลข้างต้นแล้ว ยังมีกรณีหนังสือร้องเรียนที่เลขาธิการคณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตย เลขาธิการคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ และผู้จัดการสหพันธ์องค์กรผู้บริโภค ได้ทำไปยังผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา โดยขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาพิจารณารณคดีระงับมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2547 ให้แปลงสภาพองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย โดยจดทะเบียนเป็นบริษัทมหาชน จำกัดและกระจายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ฯ ด้วยการกล่าวอ้างว่า มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญในประเด็นสำคัญ ๆ ดังนี้ (ก) การกำหนดให้บุคคลต่างชาติถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละ 15 (ข) การนำเอาทรัพย์สินกิจการและคลื่นความถี่ขององค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทยไปแปลงสภาพเป็นหุ้น (ค) การออกพระราชกฤษฎีกาเพื่อยุบเลิกองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย และ (ง) ความคุ้มครองที่รัฐให้แก่บุคคลผู้ได้อนุญาต สัมปทาน หรือสัญญาจากองค์การสื่อ

สารมวลชนแห่งประเทศไทย พร้อมทั้งขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยก่อนที่รัฐบาลจะนำองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทยไปจดทะเบียนจัดตั้งเป็นบริษัทมหาชนจำกัดที่ กระทรวงพาณิชย์

ทั้งนี้ ในปัจจุบัน ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาอยู่ระหว่างการดำเนินการตรวจสอบเพื่อพิจารณาว่า มีเหตุผลเพียงพอที่จะเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญทำการพิจารณาหรือไม่

อย่างไรก็ดี คณะกรรมการกฤษฎีกาได้เคยให้ความเห็นไว้ในเรื่องเสร็จที่ 463/2547 ในประเด็นเกี่ยวกับว่า การที่องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทยแปลงสภาพเป็นบริษัทมหาชนจำกัดตามพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542 (“พรบ. ทุนรัฐวิสาหกิจฯ”) จะถือเป็นการจัดสรรคลื่นความถี่ ออกใบอนุญาตประกอบกิจการ หรืออนุญาตให้ประกอบกิจการเพิ่มเติม ตามมาตรา 80 แห่งพระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2543 (“พรบ. องค์การจัดสรรคลื่นความถี่ฯ”) หรือไม่นั้น โดยมีใจความสรุปว่า เมื่อพิจารณาบทบัญญัติในมาตรา 24 วรรคหนึ่ง และมาตรา 26 วรรคหนึ่ง แห่ง พรบ. ทุนรัฐวิสาหกิจฯ ประกอบกับความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ 3) เรื่อง การจัดตั้งบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ตาม พรบ. ทุนรัฐวิสาหกิจฯ ซึ่งได้วางแนวคำวินิจฉัยเกี่ยวกับการโอนบรรดากิจการ สิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบ และทรัพย์สินของรัฐวิสาหกิจมาเป็นของบริษัทว่า “กฎหมายว่าด้วยทุนรัฐวิสาหกิจบัญญัติถึงการสืบสิทธิและหน้าที่ที่จะดำเนินการต่อเนื่องกันไปโดยไม่หยุดชะงัก เสมือนบริษัทที่จัดตั้งขึ้นมีฐานะอย่างเดียวกับรัฐวิสาหกิจ โดยมาตรา 24 ดังกล่าวบัญญัติว่า ในวันที่จดทะเบียนบริษัทตามมาตรา 22 ให้บรรดากิจการ สิทธิ หนี้ ความรับผิดชอบและสินทรัพย์ของรัฐวิสาหกิจโอนไปเป็นของบริษัทหรือของกระทรวงการคลัง แล้วแต่กรณี” ดังนั้น แม้ว่าการแปลงสภาพจะมีผลทำให้บริษัทที่จัดตั้งขึ้นเป็นนิติบุคคลต่างหากจากองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2520 ก็ตาม แต่บรรดากิจการ สิทธิ หนี้ ความรับผิดชอบและสินทรัพย์ขององค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทยที่มีอยู่อย่างไร และไม่ว่าจะเกิดขึ้นตามกฎหมายใดก็จะโอนมาเป็นของบริษัทอย่างเต็มรูปแบบทั้งหมด เสมือนเป็นองค์กรเดิมที่จะดำเนินกิจการต่าง ๆ ต่อไป โดยการโอนอำนาจ สิทธิและประโยชน์ดังกล่าวไม่ถือเป็นการจัดสรรคลื่นความถี่ ออกใบอนุญาตประกอบกิจการ หรืออนุญาตให้ประกอบกิจการเพิ่มเติมตามมาตรา 80 แห่ง พรบ. องค์การจัดสรรคลื่นความถี่ฯ

นอกจากนี้ บริษัทยังมีความเห็นว่า มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2547 ที่ให้แปลงสภาพองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย โดยจดทะเบียนเป็นบริษัทมหาชนจำกัด และกระจายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ฯ นั้น ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญตามที่ผู้ร้องเรียนกล่าวอ้างแต่ประการใด เนื่องจากกระบวนการแปลงสภาพดังกล่าวเป็นการดำเนินการตาม พรบ. ทุนรัฐวิสาหกิจฯ และเป็นไปโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญทุกประการ ทั้งนี้ หลังจากที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2547 ให้แปลงสภาพองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทยโดยจดทะเบียนเป็นบริษัทมหาชนจำกัดแล้ว ต่อมาเมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2547 ก็ได้มีการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเวลาขกเลิกพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2520 พ.ศ. 2547 ซึ่งได้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 17 สิงหาคม 2547 เป็นต้นมา และนายทะเบียนบริษัทมหาชนจำกัด กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ก็ได้รับจดทะเบียนการจัดตั้งบริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) เป็นที่เรียบร้อยแล้ว เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2547 ด้วยเช่นกัน